

STRESZCZENIE

Monety z Askalonu a pochodzenie dynastii herodiańskiej

Problem pochodzenia dynastii herodiańskiej od lat stanowi przedmiot sporu uczonych. Pierwszym członkiem rodu pojawiającym się w źródłach jest Antypas, któremu Aleksander Janneusz powierzył namiestnictwo Idumei. Właściwym jednak twórcą potęgi rodu był syn Antypasa, Antypater I, ojciec Heroda Wielkiego. Według Józefa Flawiusza, rodzina wywodziła się z Idumei. Jednak Mikołaj z Damasku, najbliższy przyjaciel i doradca Heroda Wielkiego, dowodził, iż ród herodiański przed przybyciem do Judei należał do wyróżniających się rodów żydowskich w Babilonii. Wersja ta jednak nie budzi zaufania, zważywszy na powiązania Mikołaja z Herodem Wielkim. Bardzo interesujące są też przekazy wywodzące się z wczesnego kościoła chrześcijańskiego. Najwcześniej tę tradycję przekazał Justyn Męczennik, według którego Herod Wielki był Askalończykiem (wcześniej zresztą o askalońskim pochodzeniu dynastii pisał Ptolemeusz z Askalonu, którego dzieło znał zapewne Justyn).

Według zwolenników teorii o askalońskim pochodzeniu dynastii herodiańskiej, za jej przyjęciem przemawiają m.in. monety bite w Askalonie, z którym to miastem członkowie rodu mieli bardzo liczne i ożywione kontakty. Analiza tych monet jest przedmiotem prezentowanego studium.

Autor artykułu nie jest przekonany, czy monety askalońskie rzeczywiście przemawiają na korzyść teorii askalońskiej. Problem ten niewątpliwie wymaga dalszych badań. Uderzający jednak jest fakt, iż teorie o idumejskim i askalońskim pochodzeniu dynastii herodiańskiej, mimo różnic (według pierwszej z nich Herod Wielki był judaizowanym Idumejczykiem, według drugiej – zhellenizowanym Fenicjaninem), są sobie bardzo bliskie.